

Leleplezzük Jaross Andort!

Külföldről keresnek hozzálatározókat

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

I. ÉVFOLYAM 7. SZÁM.

MEGJELENIK
MINDEN HÉTEN CSÜTÖRTÖKÖN

1945. DECEMBER 27.

TILDY ZOLTÁN

miniszterelnök

ujévi üdvözléte a magyar zsidósághoz

A gyűlölet és szenvedés kegyetlen évei után, a szereteten alapuló demokrácia s humanizmus első karácsonyán és újévén köszöntöm a sokat szenvedett magyar zsidóságot. A szenvedésből, amelyet a fasizmus és a lelketlen országvezetés a magyar népre zúdított és amelyben válogatás nélkül mindenkinek része volt, aki nem tagadta meg önmagában az igazi embert, a magyar zsidóság rendkívüli mértékben vette ki részét. *Súlyosak és nehezek a sebek, amelyek a magyar zsidóságnak fájnak, de túl minden szenvedésen, ma már ne a múltat tartjuk szem előtt, hanem a jelent, mindannyiunk édes Magyar-országának újjáépítését, ezt a rendkívüli feladatot, amelyből senki nem maradhat ki és amelyben mindenkinek minden erejére szükségünk van.*

Ebben az építőmunkában a demokratikus új ma-

gyar kormány éppen olyan bizalommal tekint a magyar zsidóság felé, mint amilyen gyűlölettel és elvakultsággal üldözte a nemzetnek ezt az értékes rétegét az elmúlt rendszer. Minden erővel azon igyekezünk, hogy a sebeket meggyógyítsuk, a szörnyű mulla gyógyító balzsamot találjunk és a *gyógyulásnak ez a vágya és lehetősége a zsidóságban is él.*

Ma már a demokratikus országban eltűntek a válaszfalak, a magyar nép lelkéből kitörlődött a mult emléke is. A szeretet ünnepén, az új év kezdetén, ajkunkon a szeretet ígéret, izmaiakban és lelkeinkben az építőmunka lendületével folytassuk azt a munkát, amelyre mindnyájunkat fiaink és unokáink boldog jövője kötelez.

1945. december 24.

**Böjt: Tévesz 27 —
December 31**

Emlékezzünk meg e napon
martírjainkról, akik a
fasiszta gyűlölet áldozatai
lettek!

Böjtöljünk és imádkozzunk!

ÁRA 300 PENGŐ

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Kéthly Anna:

Hiányzott...!

Két nagy bűnben marasztalja el a jövőendő a közelmúltat: az *emberségesség* és a *bátorság hiánya*. A társadalomnak az a nyugtalansága és zűrzavara, amely a megváltozott termelő viszonyok ellenére változatlanul maradt intézmények jelenlétéből eredt, a valódi bajok megállapítása helyett törvényszerűen bűnbakok keresését hozza magával. A kulturájára és civilizációjára büszke Európa részben önként, részben a kényszer előtt meghajolva elfogadta a bűnbakokat. Hiányzott az *emberségesség*, amely visszariasztotta volna az egyéni kényelem és biztonság mögé elrejtőzőket a zsidóság ellen alkalmazott eszközöktől. Hiányzott a *szellemi bátorság*, amely arra készítette volna őket, hogy a kétségtelen politikai és gazdasági tények alapján önmaguk alkossanak véleményt a tények okairól. Hiányzott a *fizikai bátorság*, amely még a joggal üldözöttek mellé is odaállítja az emberséges embert, ha az üldözö kollektív felelősség alapján veti magát áldozatai után és az üldözés módszerei ellentétben állanak az emberi együttélés mindenkire kötelező parancsaival. Menyynyire emeli ennek a bűnnek nagyságát az a tény, hogy az üldözö hamis és hazug címekre alapította azt a jogát, hogy védtelen és neki kiszolgáltatott embertársát iszonyatos szenvedésekbe taszítsa.

De nemcsak azok vétkesek, akik az emberségesség és bátorság hiányának bűnébe estek, az *üldözöttektől is számon kell kérni a kollektív prevenció és kollektív védekezés elmulasztását*. Mennyivel egyszerűbb lett volna az áradat feltartása, ha annak idején a később becsapottak és később üldözöttek egymás mellé állottak volna, amikor még házuk, idegünk és ellenállóképességünk töretlen volt.

„Wer wird von der Schuld dich retten dass du daran nie gedacht“ — mondja Karl Krauss a semlegeseknek, az üzleteseknek, a polgári jólét élvezőinek, a „magam dolgával törődök“ népes hadának. Az emberiség sorsa egy és oszthatatlan, fajok, felekezetek, népek sorsa egymástól el nem választható. Az a kalács, amit most elfogyasztok, nem törődve azzal, jut-e kenyér mindenkinek, kővé válik a gyomorban. Gondoljunk ma erre, amikor megint mutatkoznak jelenségek a közös sors törvényszerűsége alól való menekülésre, ami ma egyuttal a *demokrácia anyagi és szellemi építőtevékenységének szabotálását* is jelenti.

Ezt nem lehet feledni

Ezt nem lehet feledni, mert aki a Kinnal összeért, annak folyton felelni kell az elnémet halottakért.

Megismertem a gyűlölet vad, husba-vágó ostorát. Láttam, mikor kiöntözik az ünnepi asztal borát.

Hallottam, hogy üvölt szegény testvér, kinek vérének veszik. Éreztem minden rostomon a Történet törvényeit.

Most gyáva lennék, áruló, ha pénzt keresnék csak, sokat, és nem vádolna ajkamon a hatszáz ezer áldozat.

ANTAL GÁBOR

NŐSÜLNE

46 éves, deportáláshoz visszatért hadirokkant, ÖNÁLLÓ IPÁROS, aki a családját elvesztette. Ajánlatok „Mechanikus” jellegűre a kiadóba.

MAGÁNYOS, középkorú orvos, kereskedő, vagy jobb iparos részese Király-u. közelében, rendeltő berendezéssel iroda, raktár, azonnali kiadó. Érdeklődni: 2-6 között, dr. Gortner, Szt. István-park 10.

Pályázat

A Debreceni Szilvaszono ante Ist. nyaralókörz. pályázatot hirdet egy

metsző és előimádkozói

Állásra. Jelenkezhet, aki három orvosi, robbantó nyert képesítést nagy és kis három vágásra. Pályázathozok és eddigi működési bizonyítványokat a hírközlési irodába, Bajcsy Zsilinszky-u. 28 sz. alá kell beküldeni.

ELNÖKSÉG

Szent-Iványi Sándor:

„Nem a vallásos meggyőződés vezeti az embereket“

Amakidején, midőn Hevesi Simon főrabbi temetésén mint keresztény pap egyedül én voltam jelen, eszembe jutott, hogy nagy bajok lehetnek a vallás körül. Zsidóság és kereszténység egyaránt azonosítja a vallást a társadalmi szokásokkal. Ha vallásosak vagyunk, nem azért vagyunk vallásosak, mert hiszünk valamiben, hanem, mert ez így szokás. Ha csak a hitre néztünk volna, úgy Hevesi főrabbi koporsója mellett ott kellett volna lennie a többi keresztény lelkésznek is, mert valamennyiünknek hinnünk kell abban, hogy mindannyian Isten gyermekei vagyunk és így a politikának nem lett volna szabad egyetlen keresztény embert sem visszatartani attól, hogy megjelenjen egy zsidó főrabbi temetésén.

Ugyanúgy a deportálásokat nem azért kellett volna megakadályozni, mert ez politikailag jó vagy rossz pontnak számított volna az ország szempontjából, hanem egyszerűen azért, mert vallásos ember nem tehet olyant, mint amik a deportáltakkal kapcsolatosan történtek. Ha a vallásnak elég ereje lett volna, úgy a legalacsonyabb rangú esendő épüget megtagadta volna az engedelmességet, mint a legmagasabb rangú politikus. Sajnos azonban az emberek még ma sem mérik fel, hogy lényegtelenek a múlt politikai pillanatok és csupán egy a lényeges, hogy Isten ítélte szempontjából miképpen minősülnek cselekedetei. Nem akarok kitérni arra, hogy én magam mit tettem és főképpen szeretett öreg barátomnak, Bisseliches Mózesnek, de az időközben tragikus körülmények között elhunyt Komoly Ottónak segítségével minő skáláit próbáltuk végig az embermentés módzatainak. Ez nem lényeges, az lett volna lényeges, ha minden keresztény ember legalább annyit tett volna. Végtelenül elszomorító, hogy a helyzetet ma sem látom jobbának. Pedig semmiféle rendszer és változás nem lehet addig tökéletes, amíg csak külső forma és nem gyökeredzik a lelkekben. Zsidódnál, kereszténységnél egyaránt azt tapasztalom ma is, hogy nem a vallásos meggyőződés vezeti az embereket, hanem ismét a társadalmi lehetőségek és a pillanatnyi politikai helyzet alakítja cselekedeteiket.

Nincs olyan vallás, amely ne önmagáért a megtérést, melyet bűnbánatnak kell megelőznie és

bűnbocsánatnak követnie. Viszont nincs olyan vallás, amely elfogadná a bosszu gondolatát. Van itélet, de az itélet ne legyen bosszu, hanem nevelés. A büntetés nem bosszuállás, hanem nevelésszükség. Hiszen semmiféle bosszu nem fogja viszszaadni az elvesztetteket és főleg, nem fogja megadni a lelkeknek azt a békét, amelyre pedig mindannyiunknak, zsidóknak és keresztényeknek egyaránt, oly égető szükségünk van.

Egyetlen reménykeltő momentumot látok. Mégpedig azt, hogy az emberek, akik annyit csalódtak már a földi dolgokban, közelebb kerültek Istenhez.

Amerikában és Angliában az unitáriusok rendszeresen vendégül látják templomaikban a másvallású és így a zsidóvallású lelkész-testvéreiket. Különösen New-Yorkban, Chicagóban, Clevelandben, Bostonban évente legalább egyszer zsidó rabbi prédikál az unitárius templomban és unitárius lelkész szól a gyülekezetekhez, különösen a neológ zsidó hitközségekben. Amikor Budapesten ismét megvalósul ez a régebben gyakorolt szokás, úgy hiszem, ez lenne első jele annak, hogy a lelkek megbékélése elérte már azt a fokot, ahol nemcsak megbotránkozás nélkül, hanem megértéssel és szeretettel hallgatja meg a másikat felekezet lelképásztorát.

Kétségtelen, hogy nem azonos a helyzete annak a keresztény gyászsolónak, aki hozzátartozóját a harctéren vagy másutt vesztette el, annak a zsidó gyászsolónak helyzetével, akinek hozzátartozói a deportálásokat következtében pusztultak el. Ezt a különbséget tagadni hibával volna, mégis, ha zsidók és keresztények együtt emlékeznek meg halottaikról, akkor talán találkozni tudnak abban a gondolatban, hogy sem az egyik, sem a másik iszonyatot többé megtörténni nem engedik. Amíg külön-külön vagyunk, soha meg nem értjük egymást, de ha megismerjük egymást a szenvedés, a bánat, a gyász őszinte pillanataiban, akkor azt hiszem, megszűnik a különbség zsidók és keresztények között, mint ahogy az Örökkévaló Isten sem ismer zsidókat, keresztényeket, hanem csak anyákat, gyermekeket, férjeiket, rokonokat, emberi szíveket és tudja jól, hogy ezek a szívek egyformán tudnak fájni, akár zsidónak, vagy kereszténynek vallják magukat.

Hogy történt?

„Nem hallottam konkrét panaszokat” — vallja Jaross Andor Itt az igazság!

Tekintettel a most folyó Jaross—Endre—Baky-per aktualitására, a történeti egymásutániségot megszakítva, soronkívül közlöm az alábbi okiratokat.

Távirat.

I.

Nagyméltóságu vitéz Jaross Andor
m. kir. belügyminiszter urnak

Budapest

A Magyar Zsidók Központi Tanácsához érkezett közlések szerint az ország északkeleti területein, Ung, Ugocsa, Bereg, Máramaros, Abauj-Torna, Zemplén és Szabolcs vármegyékben a zsidókat korra és nemre való tekintet nélkül a vármegyék székhelyeire szállították, ahol részben szabad ég alatt és a külvilágtól elzárva, élelem és egészségügyi ellátás hiányában a legsúlyosabb veszélyeknek vannak kitéve. Az emberiség nevében mély tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat, hogy a többszáz ezer ember létét fenyegető ezen súlyos helyzetet már csak a fenyegető járványveszély lehetőségére való tekintettel is sürgősen orvosolni kezdesse.

Mély tisztelettel:

A MAGYAR ZSIDÓK KÖZPONTI TANÁCSA

Leadva telefonon
1944 április 26.

Beadvány.

II.

MAGYAR ZSIDÓK KÖZPONTI TANÁCSA,
BUDAPEST, VII., SIP-U. 12.

2378/1944. sz.

Tárgy: Az északkeleti ország-
részen zsidóságának helyzete.

Nagyméltóságu M. Kir. Belügyminiszter Ur!

Kegyelmes Urunk!

A Magyar Zsidók Központi Tanácsa nevében mély tisztelettel az alábbiakban bátorkodunk Nagyméltóságod elé tárni azt a rendkívül súlyos és válságos helyzetet, amelybe az északkeleti országrészek zsidó lakossága a hatóságok által fogantatott rendszabályok folytán került:

A hozzánk érkezett közlések szerint az utóbbi napokban az ország északkeleti területein, nevezetesen Ung, Ugocsa, Bereg, Máramaros, Abauj-Torna, Zemplén és Szabolcs vármegyékben a zsidókat korra és nemre való tekintet nélkül a vármegyék székhelyeire és egyes nagyobb járási székhelyekre szállították, ahol részben a szabad ég alatt, részben a városok utcáinál összehúzóva és a legrosszabb körülmények között tartották el.

Igy többek között alábbi közlések érkeztek hozzánk:

1. Ung vármegye. Az ungvármegyei zsidókat e hó 16-án Ungvárra szállították, ahol egy téglagyár és egy falelep udvarán helyezték el őket. Az ungvári zsidókat f. hó 21-én, 22-én és 23-án ugyancsak ide vitték ki. Ugy a vármegyéből Ungvárra szállított, mint az ungvári zsidók mindössze 30 pengőt, 14 napi ételmet, egy váltó fehérneműt, a rajtuk levő ruhát

és ágyneműt vihettek magukkal. Többi ingóságukat lakásukon kellett hagyniuk. A jelenleg az említett téglagyár és falelep udvarán összehúzott személyek száma mintegy 20.000-re tehető, akik a szabad ég alatt, az időjárás viszontagságainak kitéve táboroznak. Napl ételmezésük mindössze 1 deciliter leves. Az élelmiszerek bevétele nincs megengedve. A telepeken vízhiány van.

Ternészetesen ily viszonyok között nem történhetik kellő gondoskodás a nagy tömegek ételmezéséről és egészségügyi ellátásáról.

2. Szabolcs vármegye. Hasonló a helyzet Szabolcs vármegyében, amelynek területéről a zsidókat Nyiregyházra szállították. Ezek, értesülésünk szerint, mindössze kétnapi ételmet, 30 pengőt és 50 kg poggyászt vihettek magukkal.

Nyiregyházán az odaszállított személyek magánbázisban helyezték el, de tekintettel az oda betelepített személyek nagy számára, ezek az egyes lakásokba azok befogadóképességét messze túlhaladó mértékben zsúfolattak össze. Az ételmezés és a betegek ellátása itt is ugyiszólván lehetetlen.

3. Abauj-Torna vármegye. Abauj-Torna vármegye zsidóságát, valamint a kassai zsidók jelentékeny részét is, a kassai téglagyár víznélküli telepére zsúfolták össze, ahol a legelémibb életszükségleteiket sem elégíthetik ki.

4. Bereg vármegye. Hasonló eljárás követte a bereg-vármegyei zsidókkal szemben is, ahol a kitelepített személyek minden értéktárgyát, még a jeggyűrűket is, valamint az egy pengőn felüli összegeket is elvették.

5. Máramaros vármegye. Az e vármegye területén lakó zsidókat Máramarosszigeten és egyes nagyobb községekben zsúfolták össze. Máramarosszigeten a zsidó intelligencia je-

Feladó: *Dr. J. J.*

Postai feladóvevény.

Dr. J. J.

Rendeltetett hely: *Budaörs*

Utca: *Budaörsi út*

Az utas nevében: *Dr. J. J.*

Utazás	Utazás	Utazás
P	I	P

Külső és belső címek:

1. sz. sz. Állított kétdarabos feladóvevény (A. 2. Szab. 4. § 3. pont)

Fontos megjegyzés: Az 140 embert egy kis szobában tartották el, ahol napról élelmezésük nem volt.

Fenti értesüléseinkből megállapítható, hogy az északkeleti országrészek zsidóságának nagy tömegei — többtíz ezer ember — önhűbáján kívül a legsúlyosabb helyzetbe került és éppen a nagy tömegekre való tekintettel és a rendelkezésre álló idő rövidsége miatt nem történhetett kellő gondoskodás a megfelelő elhelyezésről, egészségügyi berendezésekről, ételmezésről és a betegek orvosi és gyógyszerellátásáról.

Ilyen körülmények között felő, hogy élelem, megfelelő ellátás és betegellátás hiányában éhínség fog bekövetkezni, járványok fognak kitörni és a másállapotban lévő nők, csecsemők, gyermekek, betegek, valamint aggok tömegesen fognak elpusztulni.

Mély tisztelettel kérjük emélfogva, méltóztassék oly irányban intézkedni, hogy a betelepített személyek megfelelő elhelyezésben és ételmezésben legyenek részesíthetők.

Mély tisztelettel kérjük továbbá, méltóztassék intézkedni aziránt is, hogy az egészségügyi szolgálat megszerveztessék.

További tiszteletteljes kérésünk oda irányul, méltóztassék lehetővé tenni, hogy megbízottaink a helyszíntre kiszállhassanak és ott a hatóságokkal és a zsidóság helyi vezetőivel egyetértésben a szükséges intézkedések megtételénél segídhessenek.

Tekintettel az ügy nagy horderejére és sürgősségére, legyen szabad mély tisztelettel Nagyméltóságod sürgős intézkedését kérnünk.

Fogadja Nagyméltóságod mély tiszteletünk őszinte nyilváníását.

Budapest, 1944. évi április hó 27-ik napján.

A Magyar Zsidók Központi Tanácsa.

Nagyméltósága vitéz nemes-mitési Jaross Andor m. kir. titkos tanácsos, belügyminiszter urnak.

*

Ezek a bizonyító okiratok kétségtelenül megerősítik Jaross Andor állítását.

Dr. Munkácsi Ernő.

Örökélet

Egyiptomban rabszolga voltam,
Piramisok bus építője,
S a korszakból kísérkelt vérem
Könnyeimmel hullat a köre...

Egyik kezemben véres karddal
En is építettem a falat
A végre elnyert dicső földön
A hatalmas, új szentély alatt.

S amikor már hlába voltak
A nagy buzgalmak, a lettek,
Jeruzsálem romjai felett
Keresztre engem feszítettek...

A Gettó szük, sötét utcáján
Az, akit megtaláltak holtan
Pogrom után, összetört fejjel,
Az az ifjú, az is én voltam...

Spanyolhonban, akit kínoztak,
mert ősei hitét imádtam,
En voltam... s égig lehagott
Az alángyújtott maglya...

Engem fojtottak Ujvidéken
A jeges, örvénylő Dunája...
En vagyok az, kinek a Donnál
Kinn lefagyott mindkét lába...

Benyomva nyolevanadmagam-
mal

Hat ló helyére kintam...
[sírva...]
En veszttem szomjamt. S én
[omoltam]
A velem megáztatott sírba.

Vatukol, az országot mellett
Tarkolnóve, vagy agyonverten
S mert „modern” lett a világ
[közben],
A gázkamrát is megismertem...

Lám, a módja változott esupán
Meg az eszköz... és a vág,
[vagy ok].

Az áldozat ugyanaz maradt:
Az áldozat ma is én vagyok!

En vagyok, igen, mindig
[lesek én],
Száz areban ugyanaz a lélek.
Megülhettek! En szüvegyszer
Igét hirdelve visszatértek,

Mert ez a sorsom, ezt vállaltam
Valamikor... haterer éve
Sionnak hegyén, a kétáblás
Tízparancsolatot átvéve.

S vállalom most is igaz hittel,
Bár jól tudom, a szenvedések
Tartani fognak mindörökké...
...De hisz' én is örökké élek!

KÜRTI LÁSZLÓ

Tévesz 27 —
December 31:

általános
böjttel
egybekötött
gyásznapi

**A Pestli Izr. Hit-
község összes tem-
plomaiban ezen a
napon, d. u. 4 óra-
kor istentisztelet**

Böjt ideje:
hajnalról d. u. 4 óra 30 p-ig.

Vadász-utca 29

A kegyelet emléktáblát állít...

Egy emberöltő nem mérné fel az 1944-es esztendő évforgulóját. Minden órára és az óra minden percére akad esemény, amelyre emlékeznünk kell, emlékeznünk erkölcsi kötelességünk. Gyász, fájdalom, kétségbeesés visszatérő emlékeinek órái.

1944. december 31-ike is egyike a legmeggrázóbb emlékeknek. Szerencsés kimeneteli emléknapija kétezerhét-száz embernek, a Vadász-utca huszonkilenc lakótáborának és szerencsétlen napja azoknak, akiket a sors ezen a napon áldozatul kívánt, csontos kezével rájuk mutatott és megállította életük útját.

A Vadász-utca huszonkilenc, Üvegház. Kívül „Svájci Követ-ség Idegen Érdekek Képviselete” jelezte a ház diplomáciai jelentőségét, területen kívülségét, belül a mentés élet-halál-harca folyt, amely december 31-én majdnem tömegtragédiába fullt.

Budapest ostromának pokoli koncertje dühögött a levegőben. Alacsonyban szálló repülőgépek fűsikeltető pergőtűze, falakat döntő becsapódások, földrengelő gránátrobbanások észbontó, idegtépő, szívetdermesztő fergetegében, ezerötszáz ember állt a Vadász-utca járdáján, kétfős rendben, felhúzott nyilastegyeket esővébe nézve. A többiek, a ház egyik oldalpincéjében, szerencsére nem találták meg a betört nyílások. S az üres utcasínen, egyetlen villogó szemű ember barcol, Weiss Artur, Vilázik, érvel, vízi a szóhárcot a fegyveres vadállatokkal. A kiáltó életvesztély dacára, amelyben forog, huzza az időt, hogy el ne vigyék a ház lakóit, amíg meg nem érkeznek a telefonon megígért segítség. Erélyes szavaitól visszhangzik az utca. Kétezerhét-száz embert védelmez. Egész lényén meglátszik, hogy ebben a pillanatban nincsen más gondolata. Sem maga, sem a családja. Kétezerhét-száz zsidó testvéreért kell harcolnia. Kint az utcán, a dermesztő, velőfagyasztó decemberi hidegben, ezerötszáz fogva tartotként álló ember, felemelében nyugodt, higgadt, szinte fensőbbi mélységes magatartással, szótlan csendben várta sorsát, végzetét.

Isten akaratából a sors ezáltal kegyelmes volt. Megjött a várva-várt segítség és a ház lakói, másfél óra múltán, visszamehettek az üvegház védő falai közé.

De a gyilkolásra éhes fenevad, nem érte be áldozatok nélkül. Bent a házban, nyilastegyek halott és halálosan sebzett áldozatai heverték és negyven könnyebb, nem életveszélyesen sebesült. Az áldozatokat keveselte. Áldozatul követelte Weiss Arturt is, az

egyet, aki kiállt a sokért. Másnap elvitték a nyilasok és soha többé nem tért vissza.

December 31-ének és a rákövetkező napnak, Weiss Artur tragédiájának emlékére, 1946. január hó 1-én délután 3 órakor istentisztelet keretében áldoznak a ház volt védettjéi és Weiss Artur jóbarátai. A hála emlékezte lesz ez a szerencsés megmenekülésért és a kegyelet emlékeztetése a halott mártírokért. A kegyelet emléktáblát állít úgy az elhalt mártíroknak, valamint Weiss Artur mellő és el nem mőlt érdemeinek. El kell jönniük mindazoknak, akik itt vannak, akik eljöhetnek azok közül, akik 1944. december 31-én olt álltak a kétfős halál árványában, akik érezhették életükön az isteni kegyelem megnyilatkozását, hogy az emlékezés könnyeseppjével áldozzanak azoknak, akik meghaltak a többiért, megfizették a többiért a menekülés válságdíját. Minden egyes ember szíve egy-egy emléklábla legyen, amelybe kitörhetetlenül belevéste ez a nap, Weiss Artur és a többi, ártatlannal elpusztult áldozat nevét.

GÁCS TERI

Előfizetőink figyeimébe

A mai hatalmas összegű előfizetési költségek mellett a lapot lejárat után megújítás nélkül nem küldhetjük. Ezért kérjük, hogy az előfizetés díját fellhívás bevéáása nélkül sziveskedjenek postautalvány, felhasználásával a kiadóhivatal címére (VII. Sip-u. 12.) eljuttatni.

Perzsaszőnyeg ZSÁK, PONYVA

Vétel! Eladás! UNGÁR, Király-u. 14.

Selejt-filmet

YESZÜNK: „Royal” rt. Szabolcs-utca 29. Telefon: Lápút 354.

HIVJON- JÖJJÖN!

Veszek férfi és női ruhát, fehérneműt, szőrmekabátokat, trógeret, pénzszekrényt, ént, ónt, ólmet, kérkápt, Petőfi Sándor-u. 2. Aljárdóban és Budán, Krisztina-kr. 119.

KI TUD RÓLA?
Édesanyámat

Klein Mórnet

(68 éves) 1944. július közepén a Magdolna-utcai gyűjtőház deportáltak. Ha valaki tud róla, értesítést kérek: Klein Béla, Budapest, VII., Akácia-u. 38.

Megjegyzések a „Bori bál”-hoz

Az *Uj Élet* beszámolt arról, hogy a volt bori munkaszolgálatosok, — már akik megmaradtak Császár főtörzs ur működése, Cservenka és a többi Cs.-betűs eszkefogó után — ekkor és ekkor „Bori bál”-t rendeztek. Csatlakozunk a Gloszsa meghívóinkhoz, bár enyhébb formában, mert élénken eszünkben van még, hogyan fogadkoztunk bajtársainkkal a legmegalázóbb, testet és idegetől kőtörés közben: „ülünk mi még emlékező bankettet Budapesten”. Ma már nincs olyan nagy jelentősége ennek a gondolatnak, de akkor, miközben az éles kis kövek fájdalmasan hasítottak mezeten talpunkba és sovány, elyonggult karunk gépiesen emelte a vasvégű kalapácsot, ez volt az a jóleső ábránd, mely sok nehéz kalandon és órák segített át bennünket. A bankett ma nem időszéri, mert az ottani körülmények, melyekről annakiadéja álmodoztunk, egészen mások. Sirokat és romokat, vagy talán még azokat sem találtunk kedveseink és házaik helyett, mint ahogy magunk is kevesebben érkezünk vissza, mint azt legelőbbbenlátó perceinkben elképzeltük, de forrása olyan mélyről bugyog munkatáboros életünk talajából, hogy nem szabad felháborodnunk miatta.

De a „Bori bál”-hoz semmi közük sincs a volt bori rabszolgáknak. Ez nem az a bizonyos „emlékezés”, amelynek fűszerűségéről vitatkozni lehet, ez lehet néhány ember magánvállalkozása, mely hasonlóan a könyveskirakatokban és újságosbódékban terpeszkedő re-

netes-című, izléstelen borítékú „regények”-hez, elponyvasítja, giccsé olvasztja az *Uj Középkor* legragikusabb eseményeit. A munkatáborosok nem azért szenvedtek (és a szerkesztések nem azért menekültek meg) Bor, Sztaniszlau, Delatyn, Sztrij, Gork munkatáboraiiban, hogy — tisztelet a kevés kivételnek — silány kis könyvakarok, akik egyelőre még nem merik kihozni Big Bill és Nick Carter hátgerincbízsergető történelmeit, elikkasszák azokat az élményeket, melyekről állkezni ma még a legtisztább érzelmekben vett irodalom sem tud. Ma egyelőre az a feladatunk, hogy dokumentumokat, emlékeket, jegyzőkönyveket gyűjtsünk.

Adatokra, megbízható mozaik-képszerű részletekkel több oldalról való megvilágítására van szükség, nem pedig arra a birgelésizmas mítoszra, mely mint minden mesterséges és mesterkelt mítosz, elködösíti a munkatáborok történelmét és értékelését.

Mult cikkünkben leszögeztük, hogy a magyar zsidóság számára ártalmasak azok, akik előjogokat akarnak követelni a szenvedésekből. Ugyanígy ártalmasak és veszedelmesek azok is, akik üzleteket akarnak csinálni a munkatáborból. Elrettentő példaként el kell mondanunk egy volt bajtársunk történetét, aki a felszabadulás után megkapította a volt x-i munkatáborosok szövetségét, hogy ezáltal valami hatósági engedélyt járjon ki magának és néhány héttel ezelőtti „lebukásával” majdnem annyit értelt a magyar zsidóságnak, volt

munkatáboros bajtársainak, mint egy részeges, durva keretlegény. Ne hagyjuk bajtársak, hogy a mi bőrünkre üzleteket kössenek, hogy elpusztult bajtársaink emléke selejtes kabarédadások, ponyvaregények, kétes vállalkozások erkölcsi tö-

kéje legyen! Gyűjtsük a dokumentumokat és éljünk úgy, ahogyan egy olyan világban kell, ahol a munkatáborok gondolatának már nem szabad még egyszer felmerülnie a megistült szívekben és elmékben.

ANTAL GÁBOR

„A fiad visszatér”

A napilapok közölték, hogy Peterdi Gábor, az amerikai hadsereg hadnagya, repülőgépen Bécsből Budapestre magyar háborús bűnösöket hozott.

Peterdi Gábor sorsa nyitott könyv előttünk. Még emlékszünk azokra az írásokra, versekre, amelyekben édesanyja, Várnai Zseni, a kiváló költőasszony, szinte naplószerűen beszámolt festő fiának fejlődéséről, tanulmányairól, első sikereiről. Amikor a háború Franciáország határait is elérte, Peterdi Gábor hosszú ideig nem üzenhetett, nem adott életjelet magáról. Ebben az időben írta meg Várnai Zseni „A fiad visszatér” című versét, amely csakhamar igen népszerű lett.

„Hidd, akkor is, ha hihetetlen” — biztatta önmagát és a többi zsidó anyát, a gyermekéért aggódó költőasszony, aki nek fia most valóban visszatért.

Az elmúlt öt év borzalmairól és harcairól beszélgetünk Peterdi Gáborral, az amerikai életből és a festészetéről. Elmondta, hogy az amerikai műértő kö-

zönség nagy szeretettel fogadta a Hitler zsoldosai elől Párizsból, New-Yorkba menekült zsidó festőművészeket: Chagallt és Sigmund Menkest. Peterdi Gábor kiállításait is, amelyeket Julien Lewyné rendezett, komoly művészi eseményt és sikert jelentettek.

— Fritz Kubit, az Amerikában élő németek rossz szellemét, aki a zsidóság ellen uszított, büntetésből Németországba deportálták. A háború alatt a német propaganda „Sam Leony” címen igen szíves ígértést kezdett az amerikai hadseregre a zsidóság ellen. Ennek ellensúlyozására, éppen az én szerkesztésemben, megfelelő felvilágosító munkák fognak rövidesen megjelenni, amelyek a fasizmusba sülyedt németek elleni és módszereit leplezik le, — fejezte be nyilatkozatát Peterdi Gábor festőművész.

Gervai Sándor

KERESUNK

orthodox sochet übödéseket

azonnalra, lehet eszlados is. Természetbeni javadalmazás. Cím: Schmelzer, Kezel.

BUNDÁK Szemere szücsnél
ERZSÉBET-KÖRUT 26
második emeleten

magy választékban olcsón

Péntek esti vendégeink

Írta: SZÉP ERNŐ

Gyerekkoromban az a szép szokás volt a szoboszlói zsidóság közt, péntek estére (meg az egész szombatra) megállta valaki magához, akit vándor kéregetőt a szent szombat ott ért Szoboszlón és aki persze elment péntek este a templomba.

Ez csak a meleg hónapokra szólt, akkor jártak az országot a kenyértelen talmudista fiúk, meg azok a Felvidékre való szegény emberek, akiknek nem volt miből élniük.

Némelyik nyári nap tizenöt-husz kéregető beköszönt mihozzánk is; szegény tanító volt az apám, még fillérrel se győzte őket; pénz helyett anyám adogatott nekik karjé kenyeret, hagymát és amelyik kívánta, azt leültette a tornácra egy tányér ciberére. Mindig volt a

konyhán nagy fazék ecslacibere vagy korpacibere az ő számukra. Tudnivaló, ezek a kéregetők csak zsidó házakba mentek be.

Akikre ott alkonyodott a péntek Szoboszlón, azok a kéregetők megkeresték az egyházat, az elvitte őket a hűköszög fürdőjébe, megfürdtek, tisztálkodtak a szegény alhasvérusok. Mindnek a batyujában volt egy váltás fehér ruha, egy pár tiszta kapcát is beleértve. Így mentek aztán illendő tisztán a templomba. Az egyházi kijelölte előre azokat a híveket, akiknek beajánlotta az ilt szorult árva zsidót péntek estére, vagy a teljes szombatra vendégül. Ebbe benne volt a hálás is, úgy mint a hotelben.

Apámat sohse osztotta be az

egyházi az ilyen vendégfogadásra, apám a maga jószántából hívott meg némely péntek este egy-egy kéregetőt, istentisztelet kezdete előtt, hogy el ne kaphassák előre.

Akármit eszik egész héten a család, péntek este tyúkhus van az asztalon, meg finom sütemény borral, meg avval a hófehér kalácsal. A legszegényebb zsidónak is Királynak kell lenni péntek este. Vacsora felett apám elvitakozott a gimnázista fiával, ha ez a fajta vendége volt; tanult valamennyi héber tudományt apám is a képzőben. Ez után a klasszikus szórakozás után pedig daloltatta a fiukat is, meg a felnőtt vendéget is mindig kíváncsi volt ezeknek a más-más tájékoknak a hagyományos zsargon nótáira. A szakállas szegények héber műveltségét nem írtatta, azokat otthonukról, vándorutjuk kalandjai felől meséltette. Vacsora végével azután együtt szokott volt

danázni a vendéggel, hiszen vannak dalok, amelyeket a másik is ismer. Kegybeket. Ledves divat ez az egyszerű zsidónál.

Szelid éjszakákon megágyalt anyám a tornácra a vendégnek; ha szexes vagy erős idő volt, a konyha föléjén hálhított. Néha tovább adta apám a vendéget szombat délre, néha megtartotta vasárnap reggelig, akkor a vendég, nekem gyereknek is kezel adván a békesség szent szavával, batyuját a vállára vetve, s a két összekötözött cipőt is, a botja végén, tovább vándorolt Nádudvar vagy Szovát irányába.

Nem igen gondolkodtam akkor ezeknek a vándoroknak a kódus élete felett; annyira emlékszem, hogy sajnáltam is őket, meg irigytem is egy kicsit, mert olyan szabadok, mennek, amerre akarnak, nem parancsol nekik senki, s annyit kaja, illért kapnak, abból én hű reggeltől estig mindig finom szaloncukrot ehelnék.

Eszmék és értékek

Szilágyi Géza 70. születésnapjára

Ötven esztendővel ezelőtt jelent meg *Tristia* címen egy vékony versesfüzet — a most bevenesztendő költő első jelentkezése — amely az akkori közönség egy részéből tajtékzó gyűlöletet, más oldalról rajongó lápsot váltott ki.

E korban, amikor még rimoken és ritmusokon kaptak hajba az emberek, Szilágyi Géza versei az élet érzéki élményeiről szóltak, eddig szokatlan és naturalisztikus őszinteséggel.

Baudelaire és Verlaine e témakörre megbotránkoztatta a századvégi hamis kegyesek és képzeletalkotók fülét. Hogyisne: Eros nélkül toppant be az irodalomba, hogy szégyenlősen selypített volna.

Szilágyi így lett botrányközzel, ugyanakkor „a modern magyar líra őse is”, „az első fátylaggyújtó” — ahogy később Kosztolányi jellemezte.

Hatása valóban új mondanivalóval, a nagyvárosi polgárság azonban szemléletmódjával gazdagította a magyar költészet tématikáját.

Biró Lajos a Nyugat 1908-ban megjelent Ady-számban pedig a következőt írja: „Az ifjú Ady a nagyváradi redakcióban két költőt emlegetett a legközelebb: Csokonait és Szilágyit”.

Ugy véljük irodalomtörténeti igazságot szögeznünk le megállapításunkkal, hogy a *Tristia* versei kétségteljesen felszabadító hatással voltak a nagy költőre, aki írására.

S később, ha az évek folyamán a színek elmélyülnek, ha a szecesszió alarany festékét nemesebb arany is románcozza, és Szilágyi — nemzedéke fiaként — a kéjt követő csömör után a Kohelet pesszimizmusáig, majd Nietzsche tragikus pártosáig jut el, végül pedig ez a shawi értelemben vett, örök nyomjuhozó s megnyugvást kereső Don Juan, sárga csillaggal mellén, a zsinagóga és apai ajtaján is zörget — mindez alig változtat azon az arcúlaton, ahogy az egykor huszestendő Szilágyit a versolvasó nagyközönség megismerte.

Legtöbben így látják őt ma is, valamint pástorsípot fuvó Pánnak, a modern magyar líra körmenete élén. Szilágyi azonban nem engedte, hogy ily kategorizálás foglyává tegyék. Természetesen nem véletlen, hogy a *Tristia*, a *Neked irtam* és a *Lepel nélkül* szerzője eljutott a lélekelemzés tudományához és többek közt egy izgalmas érdekességű kísérletet valósított meg: freudi módszerekkel elkészítette Vajda János irodalmi arcképét.

Szilágyi szellemi alkata szerint — mint fentebb is említettük — Don Juan lélek, vagyis forradalmár. A hátak című verse pl. döbbenetes vízió az elnyomottakról és értéke szerint ott van a helye minden szocialista és zsidó antológiában. De mint formaművész, sem nevezhető konzervatívnak. A vers zárt keretében mint fekete lávadarabok törnek elő a mélyről jött birkózó szavak tuffesztve a költemény vázát.

Most pedig néhány sorban közelítsük meg a költő titkát a zsidóság irányából, vagyis mérjük fel — ha vázlatosan is — a századvég „dekadens” fiának találkozásait a zsidó sorssal.

Egy irodalmi tanulmány itt részletesen kimutathatná Szilágyi költészetének Bibliái gyökereit, amelyek az Énekek Énekéig és a Koheletig nyúlnak le. Nem kevésbé érdekes feladatul kínálkozik Szilágyi költői szerepe kapcsán, ha a zsidó lét pszichoanalitikai vonatkozásait tennők vizsgálat tárgyává.

Mindezt most mellőzve, helyette megemlítjük, hogy Szilágyi a 900-as évek elején már Herzlről írt értékelő tanulmányt, továbbá azt, hogy a zsidó sors problémáját régen is, többször is kifejezte írásaiban.

Az utóbbi évek tragédiája a gettóba szorult költő ajkán ugyancsak a fájdalom felhőrdülő kiáltásait váltotta ki. Azon kevesek közé tartozott, akik nemcsak kényszerből, hanem becsületérvéből állottak közösségük mellé. A modern magyar líra fátylaggyújtója ekkor maga is üldözött emberré vált, öreg, böcs zsidóvá szelídült, amint a próféták és okos rabbik szemével néz a gyűlölet éjszakájába, mint aki oly igazságot örökölt öseitől, amely csak a megszorítottak lelkéből virágozik ki imígy:

Szét akarták öklelni koponyád
S nem bírt vele öklöl. —
Kitépték lelked ősi szárnyait —
Szárny nélkül is repült.
Évezredek zuhantak le terád —
És nem temettek el.

★

Vannak költők, akiket életük folyamán kétszer fedeznek fel: egyszer, amikor elindulnak, másodszor öregkorukban. Szilágyira is, akit a legjobbak sorában tart számon az irodalomtörténet, rá kell irányítani a haláltan kor figyelmét. S amikor oly sok világitó fényt eltaposolt a barbárság, örüljünk nagyon annak, hogy a hetven esztendő költő itt van közöttünk.

VIHAR BÉLA

**Olaj-
festmények**
Hoffmann Ferencnél
MOST: IV., Gerliczy-utca 5.

VILLAMOSSÁGI
hártartási cikkek, szerelési anyagok, Vétel, Eladás, Bizomány.
GERG SÁNDOR, Bp., VI., Ó-u. 21.

Eltűnt hittestvéreink holtnak nyilvánítása

Azok a borzalmas veszteségek, amelyeket a zsidóság az elmúlt években elszenvedett, nagyon sokszor vetik fel azt a fájdalmas problémát, miképpen kell hivatalosan is keresztülvezettetni elpusztult, elhalt hittestvéreink elhalálózásának tényét, amely tényhez számos igen jelentős következmény fűződik.

Különbséget kell tenni a között, vajon katonai vagy polgári egyénről van-e szó.

A katonai egyén elhalálózásának anyakönyvezését a honvédelmi minisztériumban kell kérelmezni. Szükséges hozzá az elhalt születési bizonyítványa, házasságlevele és két tanúnak a községi elöljáróság által hitelesített aláírással tett nyilatkozata, amelyben az elhalálózás körülményeit pontosan és hitelesen leírják. Az anyakönyvezés keresztülvitele végett azután a honvédelmi miniszter keresi meg az illetékes anyakönyvi hivatalt, külföldön bállott elhalálózás esetében pedig a budapesti IV. kerületi anyakönyvezetőt. Ez az eljárás tehát alkalmazandó azokra a katonai egyénekre, akiknek halálát tanuk igazolhatják. Ha ez az igazolás nem volna lehetséges, a katonai egyénekre ugyanaz áll, mint az alább elmondandók szerint a polgári egyénekre.

Ez utóbbiakra pedig az eljárást a Polgári perrendtartás szabályozza. Különböztetni kell a között, van-e közvetlen bizonyíték a halál tényéről (tanuk, okiratok, mint pl. Vöröskereszt értesítések és hasonlók) vagy pedig arra csak következtetni lehet abból az okból, hogy az illető személy eltűnt és életjelt nem adott magáról. Ha ugyanis a halál ténye közvetlenül bizonyítható, akkor az 1911. I. törvénycikkbe foglalt Polgári perrendtartás 748. §-a szabályozza az eljárást. E szerint a halál megállapítását kérheti a házastárs, az örökös és ezeken kívül mindenki, aki az elhalálózás tényének megállapításában jogilag érdekelt van. Illetékes az a törvényszék, amelynek területén az illető utoljára lakott; ha ily törvényszék nincs, akkor a Kuria jelöli ki az eljárásra illetékes bíróságot. Az eljárás kérvény benyújtásával kez-

dődik. Ha a bíróság a kérvényt megfelelőnek találja, az eltűnt részére ügygondnokot rendel és hirdetményt bocsát ki. A hirdetményi határidő három hónapra szállítható le. Ha ez a határidő letelt anélkül, hogy az eltűnt jelentkezett volna, tárgyalás kitűzését kell kérni. A bíróság meghallgatja a tanukat és ítélettel határoz.

Ha azonban az elhalálózás tényéről nincs közvetlen bizonyíték, akkor már csak a holtnaknyilvánítási eljárás szabályai maradnak hátra. Minthogy azonban ennek az eljárásnak a békébeli szabályai az eljárás megindítását nem teszik lehetővé annak az ének végéről számíva, amelyben a háború befejeződött, három évnél korábban, az eljárást ezidőszert megindítani — bizonyos ritka kivételektől eltekintve — nem lehet. A törvényes határidő kétségteljesen túlhoszu és az az első világháborút követő időkben is rendezetlenné rövidítették meg. Ezt lehet várni most is.

Egyébként ebben a tárgybán a legközelebbi időben új rendelet fog megjelenni, amely az eljárást meggyorsítja.

Dr. VÁGI JÓZSEF

Kávéház, vendéglői berendezések

**GYÖRSMÉRLEGEK,
NATIONALKASSZÁK,
IRÓGÉPEK,**
vétel eladás.

Rebenfeld

Népszínház-utca 31.

BRILIÁNST, ÉKSZERT,
napi áron

Scheer György

Semmelweis-utca 19, földemelet 1
Telefon: 188-001.

ARANYAT VÁSÁROL

Ne csináljon lakásgondot,
keresse fel

ifj. Nagyot

Pesten: VIII., Vas-u. 5.
Budán: XII., Alkotás-u. 1.

Székely Emil ékszerész
Rákóczi-ut 26

briliáns, arany, ezüst: legdrágábban vesz

Táblaüveg

minden célra
Wagner Tüköryár
Kazinczy-utca 9.

Külföldről keresik...

A Pesli Izr. Hitközséghez tömegesen érkezett távirati megkeresések alapján kutatott, de fel nem talált alantí hittestvéreket kérjük, közüljék továbbítás végett mai címüket. (Sip-utca 12. III. em. 41.)

Nyilvántartási szám	NÉV ÉS LAKCIM
136	Adler Frida, Pécs
130	Aberbach József és Vilmos, Szombathely.
47	Baila Kamill, Margit, Tamás, Rőppentyű-u. 39.
52	Balog Lászlóné szül. Nussbaum Aranka
131	Bleier Ignác és Aron Mózes, Szatmárnémeti
131	Bleier Rebeka, Szatmárnémeti
131	Bleier Sándor és neje, Szatmárnémeti
137	Blumberger Sándor, Erzsébet, Andor, Géza, Sajószentpéter (Borsod vármegye)
39	Bock Károly, szül. 1909 Wien, v. címe: Paulay Ede-u. 57.
104	Carc (?) Kálmán, Klauzál-u. 34.
104	Diamant Ödön, Amerikai-ut?
140	Egyes László (Márton fia), Beregszász
130	Falk Rózi, Szombathely
146	Feiner Jenő.
139	Friedmann Lipót.
102	Garai család, Wesselényi-u. 61.
104	Goldmann Dezső (szül. 1902 nov. 2.)
104	Goldmann Jozsefine, Zugló
52	Gram Ábrahám és családja, Lujza-u. 5.
6	Grosz Józsefné, Kazinczy-u. 5. f. 2.
130	Grosz Pálné, Szombathely
149	Grünberg Béla
	Grünberg Ignác, korábbi lakhelyük Csenger
130	Günabberger Gyula, Mád
144	Hacker Alfréd

Nyilvántartási szám	NÉV ÉS LAKCIM
130	Hacker Frigyes, Szombathely
34	Jakub Vilmos és Ernő, Bp., Elemér-u. 22.
116	Özv. Klein Adolfné, Bethlen Gábor-u. 26.
33	Klein Ármán, kályhagyáros, Eger
18	Klein Henrikné sz. Terka, Bp., Károly-körut?
143	Dr. Klein Izrael, orvos
127	Kohn Adolf, Kisfaludy-u. 28/b.
116	Kohn Mihályné, Bethlen Gábor-u. 26.
123	Koltai Ernő, Elza, László, Eötvös-u. (?)
42	Kovács Zseni, Teréz-körut 53.
146	Krauszné szül. Feiner Sarolta
8	Krausz Ferenc, Erzsé, Matyi, Bp., Csányi-u. 10.
50	Krémer Menyhért és családja, Rákospalota, Dugonich- utca 17.
116	Lefkovič Adolf, Bethlen G.-u. 26.
116	Lefkovič Imre, Bethlen Gábor-u. 26.
131	Lefkovič Márton (Teréz), Szatmárnémeti
45	Löwy család, Bezerédi-u. 5.
146	Löwy Janka, Löwy Miklós
131	Majerovits Antal, Rózsa, Ábrahám
43	Mandel Ilona, Rákóczi-ut 76.
58	Máthé Dezső, Visegrádi-u. 29.
41	Müller Pál, Akácfa-u. 1.
57	Müller József, Izabella-u. 90.
61	Nagy Lajosné és Nagy Edit, Wahrmann-u. 5.

(A névsor közlését folytatjuk.)

A Palesztina-kérdésről

Nemcsak a zsidóság, de szinte az egész világ érdeklődésének előterében áll ma Palesztina kérdése. Alábbiakban néhány rövid birt közlünk, melyek érdekesen világítják meg a különböző állásfoglalásokat és eszményeket:

70.000 NEWYORKI

Gyűlt össze a Madison Square Gardenen belül és kívül, hogy meghallgassa Thomas Dewey kormányzó, dr. Stephen S. Wise, dr. Abba Hillel Silver és F. H. La Guardia polgármester beszédeit, amelyekben követelték a Palesztinára vonatkozó brit ígéretek megvalósítását. A gyűlés felhívással fordult Truman elnökhöz és kérte az elnök „feltétlen támogatását” Palesztina kapui megnyitása érdekében. A hallgatóság egyhangú hozzájárulásával nyilatkozatban fordult Lord Halifax brit követhez, amelyben követeli, hogy Palesztinát szabadéktalanul ismerje el zsidó államnak.

BERLINBEN MEGTALÁLTÁK

Hitler és a jeruzsálemi mufti levelezését, jelenti a Zionist Emergency Council. A mufti ezekben a levelekben „mein Führer”-nek szólítja Hitlert és biztosítja arról, hogy „az arab nép továbbra is az önök oldalán fog harcolni”.

AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKBAN

1945-ben a Hsztadrut, a Pa-

lesztinai Zsidó Szakszervezet intézményei javára rendezett gyűjtés 1.600.000 dollárt eredményezett, 400.000 dollárral magasabb összeget a tavalyi eredményénél.

LEON FLUM

bejelentette, hogy rövidesen meglátogatja Palesztinát és továbbra is támogatni kívánja az országépítő munkát.

AZ AZ ARAB ÁLLÍTÁS,

miszerint Roosevelt Ibn Saud királynak kezkeskedett volna arról, hogy nem fogja támogatni a cionista törekvéseket, „légből kapott” — állapítja meg a Zionist Emergency Council, amely

az elhunyt elnök több számos olyan megnyilatkozására hivatkozik, amelyekből kitűnik, hogy mindig megértéssel viseltetett a palesztinai zsidó eltkltűzések iránt.

TRUMAN ELNÖK

kijelentette, hogy Roosevelttől az arab vezetőknek nem tett semminemű ígéretet arról, hogy támogatni fogja Palesztinára vonatkozó követeléseiket.

Zsidó Világkongresszus és Jewish Agency for Palestine Magyarországi Képviselete

Statistikai és Tudakozó Hivatalának

(V., Wekerle Sándor-utca 7.) Közlemények

Az alant felsorolt személyek részére külföldről levél vagy üzenet érkezett. Kérünk min-

denkit, aki nevezettekről felvilágosítást adhat, közölje azt Hivatalunkkal (V., Wekerle

Sándor-u. 7. Telefon: 186—0099) szombati és vasárnap kivételével, d. e. 9—1 óra között.

A címzett neve	Külföldről megadott lakcím	Kereső.
Dicker Lili, szül. Pécs		Faludi Jenő, Kanada
Kaufmann Sándorné, sz.	Bpest, VII., Wesselényi-u. 10.	Kende Vera, Stockholm
Ujhelyi Erzsébet		
Sebestyén Pál	Bpest, VI., Csengery-u. 56.	Sebestyén István, London
Hirschberger Sándor	Bpest, V., Markó-u. 1.	Sebestyén István, London
Ernst László	Bpest, VII., Izabella-u. 73.	Barbara László, London
Erős József	Bpest, V., Vilmos cs.-út 74.	Schey József, London
Békési Ignác és felesége	Bpest, VII., Dembinszky-u. 38.	Weisz Jenő, Newyork
Bloch Pál, sz. Bpest, 1890.		Newyork
Hermann Józsa, sz. Baja, 1903.		Newyork
Kalmár Juliska, sz. Bpest, 1909.		
Lax Márta		Eugen Lax, Tel-Aviv
Klein Edit, Vera és Suli		A. Neuhäuser, Kassa
Lakos Sándor és Tibor		Prága
Hoffmann József		Hoffmann Jisroel, Palesztina
Schiffné, szül. Friedmann		Ch. Freeman
Magda		
Fränkel Éliás	Bpest, VII., Sip-u. 24.	Fränkel Magda, Svédország

HIREK

Csütörtökön jelenik meg az UJ ÉLET

Az ipari áramkorlátozás miatt a nyomda szombat déltől keddig reggelig üzemszünetet tart, ezért lapunk ezennel minden héten csütörtökön jelenik meg.

— Az „ORT” Országos Továbbképző Bizottság 1946. januárjában megkezdődő tanfolyamai: 1. háztartáshigiéné, 2. felsőruhavarrás és szabás, 3. fehérneművarrás és szabás, 4. jártékkészítés, 5. iparművészet: lámpaerajkésztés, bordszámű, vesség, gyöngyfüzés, 6. műszaki rajzolás, magasság- és mélyépítés és geometriai mérések, 7. villany- és rádiószereles, 8. vízvezeték-szerelés, 9. hegesztés, 10. autószerelés és szerelés, 11. kerékpár-, író- és varrógépszerelés. Felhívunk tehát mindenkit, akiket ezen tanfolyamok bármelyike érdekel és azon részt akar venni, jelentkezzen az „ORT” irodahelyiségében. VII., Erzsébet-körút 32. I. sz. alatt *hétfőn, kedden, szerdán és csütörtökön* délelőtt 9–11-ig, délután 4–6-ig.

— A Pesti Izr. Hitközség legközelebbi szombat délutáni Oneg Sabbat ünnepségén *Fr. Lieberman* Manó „A Biblia szociális törvényei” címmel tart előadást. Egyébekben a szokásos kísérő műsor.

— A Zsidó Kórház üzemi Bizottságának kulturesportja jóslókerült műsoros délutáni rendezett december 25-én és 26-án, melyen *Kádár Éva*, dr. *Valló Dezsőné*, *Kencz Judit*, dr. *Weinstein Pál*, *Horváth Marika*, *Zádor András*, *Gergely József*, *Robicsk Ferenc*, a kórház énekara szerepeltek *Engelberg Ernő* vezényletével. Konfektál dr. *Grossmann Sándor*. A külön rendezés *Gergely József* érdeme.

— A Keren Házszod (Szentföldi Ujjáépítési Alap) 1946. január 6-án, vasárnap d. n. 1/5 órakor V. Arany János-u. 29. I. em. alatti helyiségében *kulturdélutánt* rendez, amelynek műsorán többek között világhírű kántorok hangfelvételei szerepelnek. Érdeklődőket szívesen látunk. Belépődíj nincs.

— HYMEN. Abrahámsóhn Manó, a pesti izr. hitközség főszólamára és neje (Blum Gicella) Veronika leányát eljegyezte *Gottlieb Győző* Viktor, Pest-szenderzsébet, Budapest. (Minden külön értesítés helyett.)

Kolomen Éva és Chappy zenekara a Royalband Kolomen Éva vezetője-kével Bercenthal Teddy bemutatja a Royal Band Varietében Éva és a férfiak című kislemezt, amelyben négy Gózanány György, Peti, Keleti, Pálos, Lugossy, Báthoryi Énekkel fel. — Nagy attrakció Trajanoff 30 tagú „Ballet Áramlása”, a 3. Carolinas, Oriental Brothers kárpóztos meletványai. Mindezekben felül Chappy 15 tagú szimfonikus zenekarával, Premier szombaton este.

A Pesti Chevra Kadisa vezetősége a Józsefvárosban

A VIII. kör. Nagyfuvaros-utcai Templomkörzet meghívására a Pesti Chevra Kadisa előadás keretében ismertette a józsefvárosi hittestvérek előtt azokat a elküldéseket, amelyeknek megvalósítása a Chevra Kadisa feladata. *Viléz Aladár* körzeti elnök megnyitójában rámutatott arra, hogy a Józsefváros zsidóságának vezetősége részt kíván venni a hittestvérekkel együtt a zsidó közösség nagy céljait szolgáló minden munkaterületen. Ez vezette arra, hogy a Chevra Kadisa feladataiba való bekapcsolódásra buzdítsa hittestvéreit, mert a zsidóságnak két főpillére van: a Hitközség és a Chevra.

Steiner Marcel elnök referátumában ismertette a Chevra Kadisa intézményének munkáját, a pusztulást, amely a megpróbáltatás idején érte ezeket és a felszabadulás óta a vezetőség szisztematikus építőmunkáját. *Komját Ernő* társelnök, az ifjúság és a gyermekek bekapcsolódásának jelentőségét hangsúlyozta.

Dr. *Endrei S. Henrik* igazgató és *Trébitsch Márkus* főtitkár gyakorlati adatokkal ismertették a Chevra Kadisa munkáját és a bekapcsolódás módjait. *Grünfeld Manó* és dr. *Geyer Artur* előjörök buzdították a nagyszámú hallgatókat a Chevra munkájában való részvételre. Dr. *Salgó László* körzeti rabbi és *Kohn Sámuel* vezető templomelőjáró lelkesítő szavai után a jelenlévő hittestvérek tömegesen jelentkezték felvételre a Chevra tagjai sorába, a régi tagok pedig nagyobb összegű adományokkal mutatták ki egyetértésüket a szent munka vezetőivel.

(S. L.)

Abszolút megbízható, MINDENES ZSIDÓ **FŐZŐNŐ** házaspárhoz felvételt. Népszínház-utca 13. I. sz.

A Szekesfehérvári Izr. Hitközség keres **johangu kántor-metszőt.** Bőldípi működési igazolvánnyal és három elismert orth. rabbival kalodával rendelkezniük kell. Utaköltséget csak meghívottaknak térítünk. Elküldés.

Az Orosházi Izraelita Hitközség johangu, lehelőleg zeneileg képzett **kántor-metszőt keres**

azonnali bejelentésre. Fizetési feltételek megalapozás szerint. Ledolgi életműködést igazoló ajánlatok a hitközség elnökségéhez intézendők. Próbameneklése meghívottak ut és egyéb költéséget megterítjük.

KAUDER JÁNOST,

ki Tótkomlóra SZÉKELYI PÁL-nak hit. leve. levelemmel együtt volt, felkérem. Közzéje címelt: *Schwarz Miklós* Tótkomló.

TÚZIFAT

esetleg **ELEMLISZERT** juttatnak annak, aki magányos tisztviselőnek szobát ad, esetleg társbörzést befolyás. Választ „Lehet tudorokoztatni” jelzőre a kiadóba.

A PALESZTINAI ZSDÓSÁG

által a háború folyamán teremtett *gyémánt-ipar* elég jelentős ahhoz, hogy a Palesztina és az Egyesült Államok közötti negatív kereskedelmi mérleget megszüntesse — írja *Robert J. Barr*, a Kereskedelmi Hivatal (Department of Commerce) szakelőadója a Hivatal egyik hivatalos közleményében.

HÁZASSÁG

Külföldi, minden információt kifizető rokonoknak keresek jobb körből, állagban felül, elismerten esinos, vallástudó, általában uriszonny. Legszigorúbb discreció. Kimerítő levelet „Nagypartie” jelzőre.

HÁZVEZETŐNŐT

Keresek, egyedülálló, középkorú, Jelenkezni d. u. 2–4-ig. Elővő-u. 39. I. emelet 3.

KI TUD

BENEDEK JÓZSEF

rakospalotai órásról? Állítólag 1944 októberében Beregszászon orosz fogságba esett. Aki tud róla valamit, közölje dr. *Benedek Lászlóval*, Zsidókörházba (Szabolcs-u. 33).

KI TUD

Strasser György-főlt

17 éves rajziskolai tanuló. 1944 okt. 20-án vitték el Óutea 14. alatti lakásáról, nov. 12-én behozták Sip-u. 7. alá, ahonnan másnap teletagáron keresztül deportálták. Szíves értesítést kér edesanyját: dr. *Kemény Györgyné*, Ó-utea 14.

Ki tud róluk?

STEINER HENRIK, Ujpest, Nyár-utea 195. keresi Ujpestből, illetve Békésmegyerről deportált feleségét STEINER HENRIKNET, szül. Löwbeer Teréz (1906, Topoleány), gyermekeit STEINER GYÖRGYÖT (1930, Bpest), STEINER DENEST (1943, Bpest). Aki bármit is tud róluk, közölje jutalom ellenében fennfent.

Rawensbrückiek!

Ki tud SZTRINBER MIKLÓSNÉ, szül. WEISZ ILONKAROLÉ 1914 december 2-án józsefvárosi pályaudvarról yagónirozták. Utolsó hírem 1915. január 18-án Rawensbrückből volt. Szíves értesítést kér *Weisz Erzsébet*, Sip-u. 12. Szerkesztőség.

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VII., Sip-u. 12. — Telefon: 423–930.

Kiadótulajdonos:

A MAGYARORSZÁGI ISRAELITÁK ORSZÁGOS IRODÁJA

Felőlős szerkesztő és felőlős kiadó: **ROÓZ REZSÓ**

Előfizetés egy hónapra 1200 Pengő. Beküldött kéziratokat nem őrizünk meg a visszaküldésükre nem vállalkozunk.

Nyomatott a Globus nyomdai műintézet 11. Sároregepein. Fel nyomdavezető: *Margittay Antal*.

A zsinagóga naptára

December 23, vasárnap: Tévész 19, hétfő: 20, kedd: 21, szerda: 22, csütörtök: 23, péntek: 24, szombat: 25 (ujjhold-hirdetés), vasárnap: 26, hétfő: 27, kedd: 28, szerda: 29, csütörtök: Sövt 1 (Ujjhold), péntek: 2, szombat: 3.

Szombaton, december 23-én heti szidra: *Sömansz*, háftóra: *Jesája XXXII, 6–XXVIII, 13* és *XXIX, 22–23*.

IMÁDÓK:

Ima-házak	Péntek	Szombat		Hétköznapi	
		este	reggel	este	reggel
Dohány	4	7 10 1/24	450	7	4
Rumbach	4	7 9 3/44	450	7	4
Bethlen	4	7 10 1/24	450	7	4
Csáky	4	7 10 1/24	450	7	4
Dózsa	4	7 10 1/24	450	7	4
Nagyfuv.	4	8 — 1/24	450	7	4
Páva	4	9 — 1/24	450	7	4
Zugló	4	7 10 1/24	450	7	4

Péntek esti gyertyagyújtás: 3 óra 50 perckor.

December 28-án és 29-én funkcionálnak: a *dohányutcai templomban* péntek este prédikál: dr. *Herskovics Fábán*, szombat délután prédikál: dr. *Katona József*, előimádkozik: *Abrahámsóhn Manó*.

Rumbach Sándor-u-utcai templomban szombat délelőtt prédikál: dr. *Fischer Benjámin*, előimádkozik: *Mandel Lajos*.

Bethlen-téri templomban előimádkozik: *Schnürmacher Zoltán*.

Csáky-utcai templomban péntek este prédikál: dr. *Berkovits József*, előimádkozik: *Herskovics Béla*.

Dózsa György-utcai templomban péntek este prédikál: dr. *Mandel Miklós*, előimádkozik: *Purjesz Mór*.

Nagyfuvaros-utcai templomban péntek este prédikál: dr. *Salgó László*, előimádkozik: *Spitzer Jakab*.

Páva-utcai templomban péntek este prédikál: dr. *Rosenblum Manó*, előimádkozik: *Tannenbaum Dávid*.

Zuglói templomban szombat délelőtt prédikál: dr. *Bernáth Miklós*, előimádkozik: *Farkas Emil*.

Budai istentiszteletek: (Péntek este 1/4, szombat délelőtt 1/11.) III., *Szigmond-utca 49*. Predikál: dr. *Boroschofsky Ivare*, előimádkozik: *Sirota Sándor*. — XI., *Boskay-ut 37*. Predikál: dr. *Klein Miklós*.

Flatal hadilöveg

4 éves kislával állást vállal, vidéken, üzletben, háztartáshoz, pericli. Öv. László, Jenőné, III., Zuger-u. 2.

ARANY DRÁGAKÓ EZÜST

Schulz Jenő cég

Órárszerezés (Órajavítás)

VII., Vessclényi-u. 8. a régi házban

Gergely Miklós

aranyműves és ékszerész

VÉTEL ELADÁS